

TORAH OHR • PARSHAS MIKEITZ • MAAMAR 12

כי אתה נרי ה' והוי"ה יגיה חשכי

Car Tu es ma lampe, Havaya

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/mikeitz/12/

1 כי אתה נרי ה' והוי"ה יגיה חשכי. להבין הכפל ב"פ הוי"ה הא' הוי"ה והב' והוי"ה בתוספת וי"ו.

«Car Tu es ma lampe, Havaya, et Havaya illumine mes ténèbres.» [Il faut] comprendre la répétition de Havaya à deux reprises: la première fois, «Havaya», et la seconde, «et Havaya», avec l'ajout d'un vav.

הנה כתיב נר ה' נשמת אדם. פ"י שנשמת אדם המלובשת בגוף הוא בחי' נר של שם הוי". לפי שכל הארבעה אותיות דשם הוי"ה מרומזות בנר.

Il est écrit: «La lampe de Havaya, c'est l'âme de l'homme.» Cela signifie que l'âme de l'homme, revêtue dans le corps, est du niveau d'une lampe du Nom Havaya, car les quatre lettres du Nom Havaya sont toutes évoquées dans une lampe.

2 והיינו בארבעה דברים שבנר שהם השמן והפתילה וכי גווי אור נהורא אוכמא הנאחז בפתילה ונהורא חיורא למעלה ממנה.

C'est-à-dire les quatre éléments d'une lampe: l'huile, la mèche et deux couleurs de lumière — la lumière sombre (nehora oukhma), qui s'attache à la mèche, et la lumière blanche (nehora 'hivra), au-dessus d'elle.

ולכן הנשמה קרויה נר שיש בה ג"כ ד' בחינות הללו שמן ופתילה וכי גווי אור המרומזות בד' אותיות הוי".

C'est pourquoi l'âme est appelée une lampe, car elle aussi possède ces quatre aspects — l'huile, la mèche et deux couleurs de lumière — qui sont évoqués par les quatre lettres du Nom Havaya.

3 ולהבין ד' בחינות הללו בנשמה. וגם להבין ענין הנרות שהיו במקדש שארז"ל וכי לאורה הוא צריך כו'.

[Nous devons] comprendre ces quatre aspects dans l'âme, et comprendre également la question des lampes qui se trouvaient dans le Sanctuaire, au sujet desquelles nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: «En aurait-Il besoin pour s'éclairer?», etc.

אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. וצ"ל למה הנרות דוקא עדות להשראת השכינה.

«Mais elles sont un témoignage pour tous ceux qui viennent au monde que la Chekhina réside parmi Israël.» Il faut expliquer pourquoi ce sont précisément les lampes qui témoignent de la résidence de la Chekhina.

אך הענין הוא כי הנה אור המאיר הוא בשביל שנאחז האור בפתילה ומכלה אותה. אך הפתילה לבדה היתה כבה וכלה במהרה

Mais voici l'explication : une lumière brille parce qu'elle s'attache à la mèche et la consume. Cependant, la mèche seule s'éteindrait et se consumerait rapidement.

וגם לא היתה הארת האור טובה כ"כ רק ע"י השמן שהוא הגורם התחברות האור בפתילה.

De plus, la lumière n'aurait pas un éclat aussi bon ; [elle ne l'a ainsi] que grâce à l'huile, qui est ce qui rend possible l'union de la lumière avec la mèche.

4 והוא הגורם להיות האור טוב ובהיר שע"י השמן נעשה גוון נהורא חיוורא. וע"י הפתילה גוונא אוכמא.

Et c'est ce qui rend la lumière bonne et brillante : par l'huile apparaît la teinte de la lumière blanche, et par la mèche, la teinte sombre.

וככל המשל הזה כך הוא בהתלבשות הנשמה בגוף ונה"כ שאור הנאחז ונתלכש בנפש הבהמית הוא כמשל האור שנאחז בפתילה. כי הנה הנה"כ נלקחה מבחי ק"נ וכלולה מע"ס דנוגה שכל ומדות.

Comme dans toute cette analogie, il en va ainsi de l'enveloppement de l'âme dans le corps et dans l'âme animale : la lumière qui s'attache à l'âme animale et s'y enveloppe est semblable à la lumière de l'analogie qui s'attache à la mèche. En effet, l'âme animale provient du niveau de kelipa nogah et comprend les dix Séfirot de nogah : l'intellect et les attributs émotionnels (midot).

כי זלעו"ז עשה. כמו שיש ע"ס בנשמה היא נה"א שהם בקדושה. כך יש עשר בחי בנה"כ שהן לגרמיה כו'. אשר שלט האדם באדם.

Car « [Dieu] a fait l'un opposé à l'autre. » De même qu'il y a dix Séfirot dans l'âme, c'est-à-dire l'âme divine, qui relèvent de la sainteté, il y a aussi dix niveaux dans l'âme animale, qui sont tournés vers eux-mêmes, etc. « Quand l'homme domine l'homme. »

5 ולאם מלאם יאמץ. וע"ס דנה"א נאחזות ומתלבשות בע"ס דנה"כ שהן לעומת זה. והכוונה הוא בכדי להפך נה"כ ולכלות אותה באור הנשמה.

« Et une nation sera plus forte que l'autre. » Les dix Séfirot de l'âme divine saisissent les dix Séfirot de l'âme animale et s'y investissent, celles-ci leur correspondant. L'intention est de transformer l'âme animale et de la consumer dans la lumière de l'âme.

ולחיות אתכפייא ואתהפכא כו' דוגמת כליון הפתילה באור הנאחז בה. וכמו שהפתילה עצמה נהפכת לאור ואש. כך נה"ב עצמה היא אתהפכא כו'.

Et [l'intention est] qu'il y ait soumission et transformation (iskafya et is'hapcha), etc., comme la mèche consumée par la lumière qui s'en empare. Et de même que la mèche elle-même se transforme en lumière et en feu, ainsi l'âme animale elle-même subit une transformation (is'hapcha), etc.

6 אך להבין ענין זה כיצד תהיה התהפכות נה"ב החיונית להיות עולה במדרגה גדולה כ"כ להיות ממנה אור וגילוי אלקות.

Mais [il nous faut] comprendre ceci : comment la transformation de l'âme animale vitale peut-elle s'opérer, de sorte qu'elle s'élève à un niveau si élevé que lumière et révélation de la divinité en émanent ?

הנה כתיב ארוממך אלקי המלך. ויש בזה ב' פירושים הא' ארוממך ממטלמ"ע והב' ארוממך היינו להיות המשכת הרוממות מלמעלמ"ט.

Or il est écrit : « Je T'exalterai, mon D.ieu, le Roi. » Il y a là deux interprétations : la première, « Je T'exalterai » de bas en haut ; la seconde, « Je T'exalterai », c'est-à-dire que l'exaltation soit attirée d'en haut vers le bas.

7 וביאור הענין כי הנה פ"י אלקי מלשון אלי הארץ שהוא ל' כח שזה אמר דהע"ה בעבור כללות העולם

L'explication est la suivante : le sens de Elokāi (« mon D.ieu ») se rattache à l'expression « les puissants (eilei) de la terre », qui désigne la puissance. C'est ce que le roi David, que la paix soit sur lui, a dit à propos du monde dans son ensemble.

שהכח והחיות הנמשך בהם מאוא"ס ב"ה הממכ"ע הוא בבחי' המלך שלהיותו מלך על כל העולם הם חיים וקיימים ונתהוו מאין ליש מבחי' זו דמלכותו ית'.

[Il voulait dire] que la puissance et la force vitale qui se déversent en eux depuis la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), relèvent du niveau du « Roi » : parce qu'Il est Roi sur le monde entier, ils vivent et subsistent, et sont venus à l'existence, du néant à l'être, à partir de ce niveau de Sa royauté (Mal'hout), qu'Il soit béni.

8 ונודע שהמלוכה והממשלה שבמלך אינה רק בחי' הארה והתפשטות לזולתו ואינו נוגע למלך עצמו כמו שאר מעלות ומדות שבו שהוא חכם כו'.

Il est connu que la royauté et le pouvoir d'un roi ne sont qu'un niveau d'illumination et d'extension vers autrui, et ne touchent pas le roi lui-même, contrairement aux autres vertus et qualités qu'il possède — le fait qu'il soit sage, etc.

וזהו מלכותך מכ"ע. שהתהוות כל עולמים עליונים ותחתונים והכח והחיות המלוכש בהן ומהוה אותן נמשך מבחי' מדת מלכותך שהוא ענין מהות המלוכה והממשלה ולא ממהות המלך עצמו רק מבחי' מלכותו כו'.

C'est là [le sens de] «Ta royauté est la royauté de tous les mondes»: la venue à l'existence de tous les mondes, supérieurs et inférieurs, ainsi que la puissance et la force vitale revêtues en eux, qui les font venir à l'existence, proviennent du niveau de l'attribut de «Ta royauté» (Mal'hout) — qui est l'essence de la royauté et du pouvoir — et non de l'essence du Roi Lui-même, mais seulement du niveau de Sa royauté, etc.

9 והנה להיות התפשטות אוא"ס ב"ה בבחי' מלכותו ית' היו כמה צמצומים. וכמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו.

Or, pour que la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, se déploie au niveau de Sa royauté (Mal'hout), qu'Il soit béni, plusieurs contractions (tsimtsoumim) furent nécessaires, comme il est écrit : «Faire connaître aux fils de l'homme Ses actes de puissance et la gloire de la splendeur de Sa royauté.»

גבורותיו הן הן הצמצומים להיות כבוד הדר מלכותו. ואין זה אלא בחי' זיו להיות כבוד והדר. וכמאמר בשכמל"ו בחי' שם בלבד.

«Ses actes de puissance» (guevourotav) sont précisément les contractions, afin qu'il y ait «la gloire de la splendeur de Sa royauté». Et cela n'est que le niveau d'un rayonnement (ziv), destiné à être gloire et splendeur — comme dans la formule : «Béni soit le Nom de la gloire de Sa royauté à jamais» : le niveau d'un nom seulement.

ואי לזאת ארוממך שעייזי יבא לקיום ואהבת את ה' אלקיך הוא אוא"ס ב"ה ממש בכל לבבך בשני יצריך שעייזי אתכפייא כו' שלא יהי חפץ ורצון אחר זולתו וכמ"ש מי לי בשמים וכו'.

C'est pourquoi : « Je T'exalterai » ; par là, on en vient à accomplir : « Tu aimeras Havaya, ton D.ieu » — c'est-à-dire la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même — « de tout ton cœur », avec tes deux penchants. Car ainsi, il y a soumission (itkafya), etc., de sorte que l'on n'ait aucun désir ni aucune volonté autre que Lui, comme il est écrit : « Qui ai-je au ciel... », etc.

וזהו ארוממך ממטה למעלה. (ועיי' בזהר וארא דכ"ה סוף ע"ב) וגם ארוממך המשכת הרוממו' מלמעלמ"ט.

C'est là le sens de « Je T'exalterai » de bas en haut. (Voir le Zohar, Vaera, fin de 28b.) « Je T'exalterai » signifie aussi faire descendre l'élévation d'en haut vers le bas.

והענין כי הנה פעם אומרים יחיד חי העולמים מלך ופעם אומרים מלך יחיד חי העולמים.

Voici l'explication : tantôt nous disons : « Unique, Vie des mondes, Roi », et tantôt : « Roi, Unique, Vie des mondes ».

ופי' כי יחיד חי העולמים מלך היינו שהוא יחיד ומיוחד לבדו ית' וקדוש ומובדל כו'.

Le sens de « Unique, Vie des mondes, Roi » est qu'Il est unique et singulier, Lui seul, qu'Il soit béni, saint et séparé, etc.

10 וחי העולמים הוא עיי' כמה צמצומים להיות בבחינת מלך לעולם שעייזי ארוממך מלמעלה למטה כו'

Et la « Vie des mondes » advient au moyen de plusieurs contractions (tsimtsoumim), afin qu'Il soit au niveau de Roi du monde ; par cela, « Je T'élèverai » du haut vers le bas, etc.

ומלך יחיד חי העולמים היינו שלהיות חי העולמים הוא מתצמצם בבחי' מלך ובחינת מלך זה הגם שהוא בחי' אחרונה לגבי א"ס ב"ה עצמו מ"מ הוא בבחי' יחיד ומיוחד קדוש ומובדל כו'

Et « Roi, Unique, Vie des mondes » signifie que, pour être la Vie des mondes, Il se contracte au niveau de Roi ; et ce niveau de Roi, bien qu'il soit le dernier niveau par rapport à l'Infini (Ein Sof) béni soit-Il Lui-même, est néanmoins au niveau de l'unique et du singulier, saint et séparé, etc.

לגבי התהוות עלמין ואי לזאת נמשך בחינת מלכותו לבחי' יחיד חי העולמים להיות התלבשות מלך יחיד קדוש ומובדל כו' בבחינת עלמין והיינו בעוה"ז הגשמי דוקא כי נעוץ תחלתו בסופן דייקא.

[Cela est] par rapport à la formation des mondes. C'est pourquoi le niveau de Sa royauté (Mal'hout) est attiré vers le niveau d'«Unique, Vie des mondes», afin que le Roi, unique, saint et séparé, etc., soit revêtu dans le niveau des mondes — c'est-à-dire précisément dans ce monde matériel, car «leur commencement est enfoncé dans leur fin», précisément.

11 וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' היום לעשותם כי הוא המשכת אור א"ס ב"ה ממש

מצוך מלשון התקשרות בבחי' היום לעשותם דוקא

C'est [le sens de] «Et ces paroles que Je t'ordonne aujourd'hui seront...», etc., «aujourd'hui, pour les accomplir»: car c'est un véritable déversement de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il — «Je t'ordonne» (metsavekha), au sens de lien — précisément au niveau de «aujourd'hui, pour les accomplir».

שהוא בעולם הזה עולם המעשה ולא בעולמות עליונים שהם ע"י השתלשלות בירידת סתר המדרגות מעילה לעלול כו' ורחוקים מאור א"ס ב"ה ממש.

C'est-à-dire dans ce monde, le monde de l'action, et non dans les mondes supérieurs, qui procèdent de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), par une descente de niveaux cachés, de cause en effet, etc., et qui sont éloignés de la Lumière infinie elle-même, béni soit-Il.

משא"כ בסוף מעשה מתגלה אור א"ס ב"ה ממש שלא כדרך ירידת והשתלשלות העולמות אלא כמשל האור הנאחז בפתילה שקודם שנאחז בפתילה אינו עולה בשם אור כלל.

Il en va autrement à l'achèvement de l'action: là, la Lumière infinie elle-même, béni soit-Il, se révèle, non pas selon le mode de la descente et de l'enchaînement des mondes, mais à l'image de la lumière qui prend à la mèche: avant de prendre à la mèche, elle n'est nullement considérée comme une lumière.

12 וע"י התאחזותו בדבר גשמי נתהווה גילוי אור. אך אור זה צריך להמשיך על ידי עבודת האדם ורוח

אייתי רוח ואמשיך רוח. אם ישים אליו לבו ונשמתו אליו יאסוף.

C'est par le fait qu'elle s'attache à une chose matérielle qu'une révélation de lumière se produit. Mais cette lumière doit être attirée par le service de l'homme, et «un esprit suscite un esprit et attire un esprit». «S'il tourne son cœur vers Lui, Il recueillera son esprit et son âme auprès de Lui.»

13 וזהו ענין הדלקת הנרות להדליק ולהמשיך האור שיהא נאחז בפתילה. וזהו קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת.

Tel est le sens de l'allumage des lampes : allumer et faire descendre la lumière, afin qu'elle prenne à la mèche. C'est le sens de : « D.ieu est proche de tous ceux qui L'invoquent, de tous ceux qui L'invoquent en vérité. »

דהיינו להיות אמת ה' לעולם. ואמתות ה' הוא שמעלה ומטה שוים לפניו ית' כחשיכ' כאורה וסדר ההשתלשלות הוא

C'est-à-dire, afin que « la vérité de D.ieu » soit dans le monde (le'olam). La vérité de D.ieu est que le haut et le bas sont égaux devant Lui, qu'Il soit béni — « les ténèbres comme la lumière » — tandis que l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) est...

רק בערכנו ובערך כל העולמות הברואים מאין ליש שלא יבטלו במציאות ונק' כדמותנו דמות כבוד ה'. אבל בצלמנו בצלם אלקים היינו אמתות יחודו יתברך בעליונים ובתחתונים בשוה.

...uniquement par rapport à nous et à tous les mondes créés à partir du néant pour devenir quelque chose, afin qu'ils ne soient pas annulés jusqu'à cesser d'exister ; cela s'appelle « à notre ressemblance », « la ressemblance de la gloire de D.ieu ». Mais « à notre image », « à l'image de D.ieu », désigne la vérité de Son unité, qu'Il soit béni, dans les réalités supérieures et inférieures, à égalité.

14 וכיצד נמשך אמת ה' לעולם אמר הכתוב כי גבר עלינו חסדו. מחמת תגבורת חסד ואור עליון יותר מערך השתלשלות.

Et comment la vérité de D.ieu est-elle attirée dans le monde ? L'Écriture dit : « Car Sa bonté a prévalu sur nous » : par un surcroît de bonté ('Hessed) et de lumière célestes, au-delà de la mesure de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout).

והיינו ע"י נה"ב כד אתהפכא ואתכפייא כי נה"ב הגם שלמטה בעוה"ז היא במדרגה שפלה מ"מ שרשה ומקורה העליון היא הגבה למעלה במאד

Cela se produit par l'âme animale, lorsqu'elle est transformée et soumise (it'hap'ha et it'kafya). En effet, bien que l'âme animale se trouve ici-bas, dans ce monde, à un niveau inférieur, sa racine et sa source céleste sont néanmoins extrêmement élevées.

שהיא מבחי' לפני מלך מלך. וכמ"ש במ"א מענין המאכל שעליו יחיה האדם מפני ששרשו ממקום גבוה כו'.

Car elle relève du niveau de «avant qu'aucun roi ne régnât», comme il est expliqué ailleurs au sujet de la nourriture dont l'homme tire sa vie : sa racine provient d'un lieu élevé, etc.

ולכך ע"י התהפכות נה"ב בהתגברות הטוב על הרע מעורר כך למעלה בשרשה תגבורת אור וחסד עליון להיות גילוי אמת ה' לעולם אמתות ה' ממש.

C'est pourquoi, lorsque l'âme animale est transformée, le bien prévalant sur le mal, on éveille ainsi en haut, dans sa racine, un surcroît de lumière et de bonté célestes, afin que «la vérité de D.ieu» se révèle dans le monde : la vérité même de D.ieu.

(והוא בחי' חסד עליון הממתיק הגבורות. פי' דהרי מבואר לעיל שכדי להיות התפשטות האור בבחי' מל' הוא ע"י גבורות וצמצומים כמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו כו'.

(C'est le niveau de la bonté céleste qui adoucit les Guevourot (forces de rigueur). En effet, comme cela a été expliqué plus haut, l'extension de la lumière dans le niveau de Mal'hout (souveraineté) s'opère par les Guevourot et les contractions (tsimtsoumim), ainsi qu'il est écrit : «Pour faire connaître aux fils de l'homme Ses actes puissants (guevourotav)», etc.

אבל בחי' כי אתה נרי הוי' הוא בחי' כי גבר עלינו חסדו להיות תוספת אור בלי צמצומים כו'. ונק' בחי' מיתוק זה יחוד קובה"ו כמ"ש בתניא פמ"א בהג"ה)

Mais le niveau de «Car Toi, Tu es ma lampe, Havaya» est celui de «Car Sa bonté a prévalu sur nous» : il apporte un surcroît de lumière, sans contractions, etc. Ce niveau d'adoucissement est appelé l'union du Saint béni soit-Il et de Sa Chekhina, comme l'explique le Tanya, chapitre 41, dans la glose.)

אך הנה כמו במשל אור הנר הנ"ל שע"י כליון הפתילה לבדה אינה מאיר כ"כ כ"א ע"י השמן.

Cependant, comme dans l'image de la lumière de la lampe mentionnée plus haut, la mèche seule, en se consumant, ne donne pas une lumière aussi forte ; il faut l'huile.

כך צ"ל בחי' שמן בעבודת האדם בהתלבשות הנשמה בגוף. והוא ענין שמן משחת קדש ורומז על התורה

De même, dans le service de l'homme, lorsque l'âme est revêtue du corps, il doit y avoir le niveau de l'huile. Il s'agit de «l'huile d'onction sainte» (chemen mich'hat kodech), qui fait allusion à la Torah.

כי קדש הוא בבחי' חכמה ואורייתא מחכמה נפקת והשמן היא פנימיות החיות שבכל הדברים שמוציאים מהן השמן.

Car « saint » (kodesh) relève du niveau de 'Hokhma (sagesse), et « la Torah procède de 'Hokhma ». L'huile est la dimension intérieure (pnimiyout) de la force vitale présente dans toutes les choses dont on extrait l'huile.

15 ולכן בכל הדברים יש שמן ואפי' באבנים כי כולם בחכמה עשית ויש בכולם פנימיות החיות בבחי' שמן.

Il y a donc de l'huile en toutes choses, même dans les pierres, car « Tu les as toutes faites avec 'Hokhma (sagesse) », et en chacune d'elles se trouve la dimension intérieure (pnimiyout) de la force vitale, au niveau de l'huile.

והשמן הנמשך מקדש שהיא ח"ע היא ג"כ המתלבשת אפי' בדברים גשמיים כמו זרעים מועד כו'.

Et l'huile qui émane du « saint » (kodesh), c'est-à-dire de la 'Hokhma supérieure, est elle aussi revêtue même dans des réalités matérielles, telles que Zeraim [et] Moed, etc.

16 ושמן זה הוא הגורם הארה רבה להיות האור טוב להאיר. והיינו להיות גלוי אוא"ס כ"ה בנפש האדם בגלוי ממש כאלו רואה כו'

Cette huile est ce qui produit une grande illumination, de sorte que la lumière éclaire bien. C'est-à-dire qu'il y ait une révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, dans l'âme de l'homme, une révélation véritable, comme s'il voyait, etc.

ולא בדמיונות הנולדים מן המחשבה לבדה שהן חולפות ועוברות ואינן קבועות בנפש באמת לאמתו רק שיהא הגלוי בלב באמת לאמתו קבוע ותקוע בחיזוק כיתד שלא

Non pas des images imaginaires nées de la seule pensée, qui passent et s'effacent et ne sont pas véritablement fixées dans l'âme ; mais la révélation doit être dans le cœur, en toute vérité, fixée et solidement plantée comme un piquet qui ne...

תמוט להיות נגדו תמיד וגלוי זה הוא להיות יראת ה' על פניו יראה עלאה בבחי' בטול ממש הנרמזת באות יו"ד של שם הוי' כנודע כי שם הוי' הוא דחילו ורחימו רחימו ודחילו.

...puisse être déplacé, afin qu'elle soit toujours devant lui. Cette révélation consiste à ce que « la crainte de D.ieu » soit « sur son visage » : la crainte supérieure (yira ila'a), au niveau de l'annulation véritable de soi (bitoul), évoquée par la lettre youd du Nom Havaya. Car, comme on le sait, le Nom Havaya est crainte et amour, amour et crainte (de'hilou oure'himou, re'himou oude'hilou).

נמצא שאות יו"ד הרומזת לחכמה הוא בחי' דחילו שהיא בחי' יראה עלאה אם אין חכמה אין יראה. לכן ארז"ל מה להלן באימה וביראה אף כאן כו'.

Il s'ensuit que la lettre youd, qui évoque 'Hokhma (sagesse), est le niveau de la crainte (de'hilou), c'est-à-dire de la crainte supérieure : «S'il n'y a pas de 'Hokhma, il n'y a pas de crainte.» C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : «De même que là-bas [c'était] dans la crainte et l'effroi, de même ici», etc.

17 והיינו מפני התלבשות ח"ע ששם שורה ומתגלה אוא"ס ב"ה ממש בבחי' בטול אפי' בדברים גשמיים הנאמרים בתורה אשר לפנינו.

Cela tient à l'habillement de la 'Hokhma supérieure, où la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, repose et se révèle elle-même dans un état d'annulation de soi (bitoul), jusque dans les sujets matériels dont traite la Torah qui se trouve devant nous.

והלכה זו היא דבר ה' ממש. וכן האדם כשעוסק בתורה דבר ה' ממש ורוח פיו מדבר בו.

Et cette halakha est véritablement la parole de D.ieu. De même, lorsqu'une personne étudie la Torah, [c'est] véritablement la parole de D.ieu, et le souffle de Sa bouche parle en elle.

18 וכמ"ש ודברי אשר שמתו בפיו ועז"נ ודברת בם להיות המשכי חכמה ויראה עילאה בם בד"ת.

Comme il est écrit : «Et Mes paroles que J'ai placées dans ta bouche»; et c'est à ce propos qu'il est dit : «Et tu en parleras (bam)», afin que la 'Hokhma (sagesse) et la crainte supérieure soient attirées en elles (bam) — dans les paroles de Torah.

ומזה נמשך תפלת י"ח בלחש ובחשאי בחי' שמן שהוא בחי' בטול. ועז"נ רומזים כריעות והשתחויות שבתפלה שהם המשכות הבטול.

De là découle la prière de la Amida [dite] à voix basse et en silence — le niveau de l'huile, qui est celui de l'annulation de soi (bitoul). Les inclinaisons et les prosternations de la prière y font allusion : elles sont des effusions d'annulation de soi.

19 ולכן כתיב בעמדם תרפינה כנפיהם בבחי' לחש וחשאי. ויראה הנרמזת בה"א אחרונה של שם הוי' היא יראה תתאה שלא למרוד בממה"מ הקב"ה ולא למרות עיני כבודו. והוא בחי' הפתילה ששולט בה אור האש להפך ולכלות אותה.

C'est pourquoi il est écrit : « Lorsqu'ils se tenaient debout, ils abaissaient leurs ailes » — le niveau du murmure et du silence. La crainte évoquée par le hé final du Nom Havaya est la crainte inférieure (yira tata'a) : ne pas se rebeller contre le Roi des rois des rois, le Saint béni soit-Il, et ne pas défier les yeux de Sa gloire. C'est le niveau de la mèche, sur laquelle domine la lumière du feu, afin de la transformer et de la consumer.

20 וכי גווי אור הם ב"פ רחימו שבשם הוי' כי ואהבת בגימט' ב"פ אור היינו האהבה הרמוזה בה' ראשונה של הוי' היא בחי' אה"ר הבאה מלמעלה אהבה בתענוגים שהיא בחי' מתנה כו'

Les deux couleurs de lumière sont les deux [mentions de] l'amour (re'himou) dans le Nom Havaya, car veahavta («Tu aimeras») a pour valeur numérique deux fois or («lumière»). Autrement dit, l'amour auquel fait allusion le premier hé de Havaya est le niveau du grand amour (ahava rabba), qui vient d'en haut : l'«amour dans les délices», qui est un niveau de don, etc.

והיא בחי' נהורא חיוורא ואהבה הרמוזה בוי"ו של שם הוי' היא האהבה הנולדה בנפש המשכלת ומתבוננת בגדולת א"ס ב"ה והיא בחי' נהורא אוכמא הקרובה אל הפתילה ומתאחזת בה:

C'est le niveau de la lumière blanche (nehora 'hivra). Et l'amour auquel fait allusion le vav du Nom Havaya est l'amour qui naît dans l'âme qui comprend et contemple la grandeur de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il; c'est le niveau de la lumière sombre (nehora oukhma), proche de la mèche et qui s'y attache.

21 וזהו כי אתה נרי הוי' שבחי' הוי' היא בבחי' נר בשמן ופתילה. וכי גווי אור הרמוזות בד' אותיות של הוי' נעשה נרי שמתלבש בנר הוי' נשמת אדם כנ"ל:

C'est là [le sens de] «Car Tu es ma lampe, Havaya»: le niveau de Havaya est celui d'une lampe, avec son huile et sa mèche, et les deux couleurs de lumière évoquées par les quatre lettres de Havaya; [cela] devient «ma lampe», en s'enveloppant dans «la lampe de Havaya, l'âme de l'homme», comme expliqué précédemment.

22 והי"ה יגיה חשכי. והוי' בתוספת וי"ו רומזת על בחי' הוי' ביותר עליונה. וכמ"ש הוי"ה הי"ה אל רחום וחנון כו'.

«Et Havaya illumine mes ténèbres.» «Et Havaya», avec le vav ajouté, fait allusion à un niveau de Havaya encore plus élevé, comme il est écrit: «Havaya, Havaya, D.ieu, compatissant et bienveillant», etc.

ופסיק טעמא בגווי"הו שיש ב' בחי' הוי'. והענין כי פעם כתיב הוי' רחום וחנון ופעם כתיב חנון ורחום הוי'.

Un signe de cantillation (passik) les sépare, car il existe deux niveaux de Havaya. Voici l'explication: à un endroit, il est écrit: «Havaya, compatissant et bienveillant», et à un autre: «Bienveillant et compatissant est Havaya.»

23 ופי' הוי' רחום וחנון שכדי להיות התגלות מדות רחום וחנון מאוא"ס ב"ה דלאו מכל אלין מדות איהו כלל.

Le sens de «Havaya, compatissant et gracieux» est que, pour que les attributs de compassion et de grâce se révèlent à partir de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il — car «Il n'est aucun de ces attributs»...

הוצרך להיות בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות. אך פי' חנון ורחום הוי' היינו שמבחי' חנון ורחום

...il fallait le niveau de Havaya, qui est contraction et expansion, influx et expansion. Mais le sens de «Gracieux et compatissant est Havaya» est que, du niveau de «gracieux et compatissant»...

דהיינו מפני כי חפץ חסד הוא נמשך בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות כו' שבסדר ההשתלשלות משא"כ הוי' שקודם רחום וחנון היא ההוי' שלמעלה מגדר ההשתלשלות.

...c'est-à-dire que, parce qu'«Il désire la bonté», le niveau de Havaya — contraction et expansion, etc. — au sein de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) est attiré. En revanche, la Havaya qui précède «compatissant et gracieux» est celle qui se situe au-delà des limites de l'enchaînement descendant des mondes.

ושם נעשה ג"כ בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות כו' כדי להמשיך מדת רחום וחנון בהוי' שבסדר ההשתלשלות.

Là aussi se réalise le niveau de Havaya — contraction et expansion, etc. — afin d'attirer l'attribut « compatissant et gracieux » dans la Havaya qui se trouve dans l'enchaînement descendant des mondes.

(ועמ"ש ע"פ ואתחנן אל הוי' וע"פ וירא ישראל את ה' הגדולה כו' מענין ב' שמות הוי'):

(Voir aussi ce qui est expliqué à propos du verset « Et j'ai imploré Havaya », et du verset « Et Israël vit la grande main », etc., au sujet des deux Noms Havaya.)

24 והנה בדורות הראשונים כמו בנביאים ושופטים מצינו דור שכולו זכאי או כולו חייב. ומי שהיה זכאי ה' זכאי במדרגת צדיק גדול או נביא ומי שהיה חייב היה רשע גמור ועי"ז לא היו ממוצעים.

Or, dans les premières générations, comme [à l'époque des] prophètes et des juges, nous trouvons une génération entièrement méritante ou entièrement coupable. Celui qui était méritant l'était au degré d'un grand tsadik ou d'un prophète, et celui qui était coupable était entièrement impie ; ainsi, il n'y avait pas de personnes intermédiaires.

אך דורות האחרונים דור אחר דור אין בהם רשעים כ"כ ולא צדיקים כ"כ טובים.

Mais dans les dernières générations, de génération en génération, il n'y a ni de tels impies, ni de tsadikim aussi bons.

25 והענין שבדורות הראשונים היו נשמות עליונות ממדרגות גבוהות ומצד נשמתם בעצמם היו יכולים לשלוט על הרע שבנפשם ומיד כשיתבונן בגדולת א"ס ב"ה יגיע אליו היראה כו' רק רשע גמור שמגביר הרע שבנפשו כשאת כנפשו.

L'explication est que, dans les premières générations, il y avait des âmes élevées, issues de niveaux supérieurs, et que, par la force de leurs âmes elles-mêmes, elles pouvaient dominer le mal qui était en elles. Dès qu'une personne méditait à la grandeur de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, la crainte lui venait, etc. — sauf chez une personne entièrement mauvaise, qui renforçait le mal en elle avec un mépris absolu.

אבל דורות האחרונים עיקבא דמשיחא בחי עקביים אין כח כנשמתם עצמם לשלוט על הרע וצריך יגיעה רבה יגיעת נפש ויגיעת בשר.

Mais les générations ultérieures — « les talons du Machia'h » (ikveta diMeshicha), le niveau des talons — n'ont pas, dans leurs âmes mêmes, la force de dominer le mal ; elles doivent fournir de grands efforts : un effort de l'âme et un effort du corps.

26 וזהו והוי"ה יגיה חשכי היינו בחי חשך שבדורות אחרונים. כי דהע"ה אמר זה בעד כללות ישראל שיש בהם בחי חשך בדורות אחרונים עיקבא דמשיחא שאין

C'est [le sens de] « Et Havaya illumine mes ténèbres » : le niveau des ténèbres des dernières générations. Car le roi David, que la paix soit sur lui, dit cela au nom de tout Israël, parmi lequel se trouve un niveau de ténèbres dans les dernières générations, aux talons du Machia'h, où il n'y a pas...

אתה נרי הוי"ה כלומר שאין נר הוי"ה נשמת אדם מ"מ והוי"ה היא בחי הוי"ה עליונה שלמעלה מההשתלשלות יגיה חשכי ולמענו למענו יעשה כי חפץ חסד הוא באתעדל"ע בלי אתעדל"ת:

...« Tu es ma lampe, Havaya » ; c'est-à-dire qu'il n'y a pas de « lampe de Havaya, l'âme de l'homme ». Néanmoins, « et Havaya » — le niveau de Havaya supérieure, qui est au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) — « illumine mes ténèbres », et « pour Lui-même, pour Lui-même, Il agira », car « Il désire la bonté », par un éveil d'en haut sans éveil d'en bas.

27 וזהו ענין נס דחנוכה שנכנסו יונים להיכל. היכל הוא בחי מחי ה"י כ"ל בגימטריא נש"ב.

C'est là le sens du miracle de 'Hanouka, lorsque les Grecs pénétrèrent dans le Sanctuaire (Heikhal). Le Heikhal correspond au niveau de l'intellect : ה"י כ"ל, dont la valeur numérique est celle des cinquante portes de Bina (compréhension).

והיונים הנ"ל הם בחי חכמה דקליפה חכמות חיצוניות כמו פילסופיא. שבזמן ההוא היו פילסופים המכחישי בנבואה.

Ces Grecs représentent le niveau de la 'Hokhma (sagesse) de la kelipa (l'écorce) : les sagesse extérieures, telles que la philosophie. Car, à cette époque, il y avait des philosophes qui n'iaient la prophétie.

28 ולכן טמאו כל השמנים של בחי' חכמה שבקדושה שרצו להשכיחם תורתך כו' ונעשה נס ע"י פך של שמן שהי' מונח בחותמו של כה"ג דיקנא דכהנא רבא חסד עליון בהעלות אהרן את הנרות אהרן שושבינא דמטרוניתא

C'est pourquoi ils souillèrent toutes les huiles, [les huiles] du niveau de la 'Hokhma (sagesse) dans la sainteté, car ils cherchèrent «à leur faire oublier Ta Torah», etc. Un miracle se produisit grâce à une fiole d'huile qui se trouvait scellée du sceau du Grand Prêtre — «la barbe du Grand Prêtre», la bonté suprême ('Hessed) ; «lorsqu'Aharon allume les lampes» — Aharon, «l'escorte de la Reine».

שהיא אהבה הבאה מלמעלה באתעדל"ע וממנו הדליקו כל החי' ימים שהם המחשבה וז' המדות שתהיינה מאירות באור האהבה הבאה מלמעלה בלי אתעדל"ת והיא מבחי' וי"ו בתוספת וי"ו העליונה שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות:

Il s'agit de l'amour qui vient d'en haut, par un éveil d'en haut. C'est avec cette huile qu'ils allumèrent les lampes pendant les huit jours, correspondant à la pensée et aux sept attributs émotionnels (midot), afin qu'ils brillent de la lumière de l'amour qui vient d'en haut, sans éveil d'en bas. Cet amour relève du niveau du vav, du vav ajouté, le niveau supérieur, très au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout).

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/mikeitz/12/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak